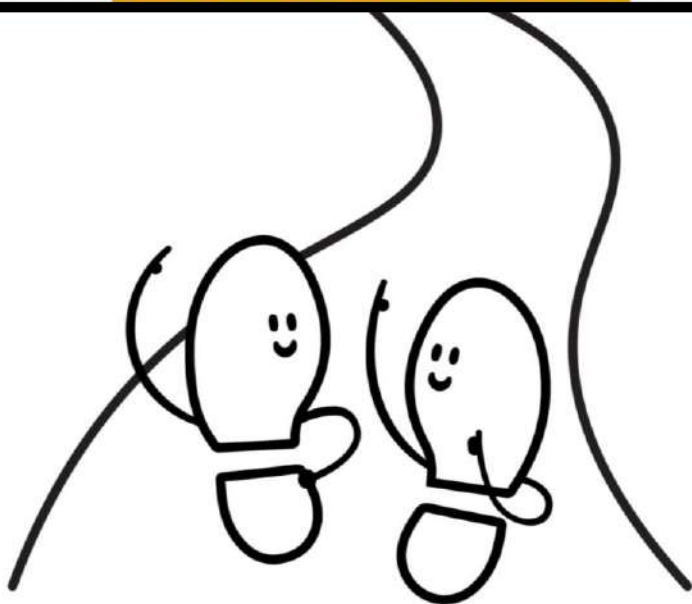

MIDZOMERWEGWANDELING

editie 2023

Tytsjerk – Hurdegaryp
vice versa

Midzomerwegwandeling 2023

© henk@kloosterhuis.nl

Op 24-06-2023 organiseerde Rotary Club Bergum de eerste editie van de “**Midzomerwegwandeling**” over een lusvormige route tussen Tytsjerk en Hurdegaryp, met als start- en finishpunt de omgeving van Vijversburg.

De opbrengsten gingen dit jaar naar [stichting Expertise - en Logeercentrum Friesland](#) (ELF). Deze stichting organiseert recreatieve en culturele activiteiten voor mensen met een verstandelijke beperking.

De Midzomerwegwandeling is een jaarlijks terugkerend evenement rondom de midzomernacht, met de Zomerweg als verbindende factor. Met deze wandeling wil de Rotary Club Bergum fondsen werven en mensen verbinden door samen te bewegen en cultuur te beleven. Om de route nog eens te kunnen lopen, is dit boekje samengesteld, met een overzicht van de wandeling en informatie over cultuurhistorisch interessante plakken langs deze route. We wensen u een goede wandeling toe, en hopen u graag als deelnemer te ontmoeten op de eerstvolgende [Midzomerwegwandeling](#).

Tekens in het landschap

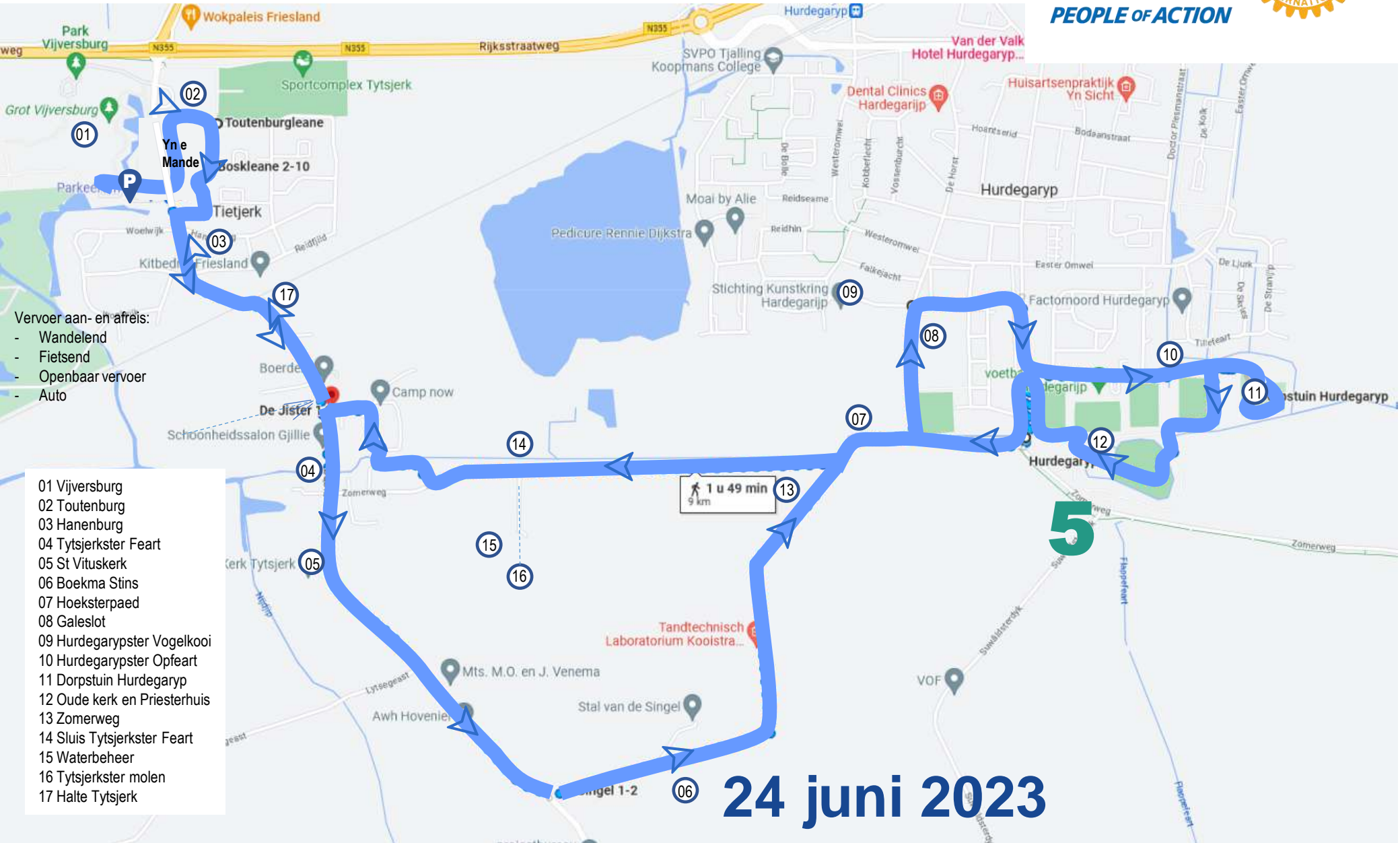

Zoals te zien op de atlas van Schotanus (1718) vormde de Zomerweg een onderdeel van de verbinding tussen de Leeuwarden en Groningen. Stadhouders George Schenk liet tussen 1528 en 1531 de 'Zwarte Weg' aanleggen vanaf Leeuwarden, door het veengebied naar de hoger gelegen zandrichel van de Trynwâlden. Vanaf Swarteweisein liep de route over de Oude Zomerweg naar het zuiden, om na de oversteek van de Tytsjerkster Feart naar het oosten af te buigen, over de Zomerweg richting Groningen. De Zomerweg en omgeving kent een rijke historie, die nog in het landschap herkenbaar is. Op deze wandeling worden een aantal van deze cultuurhistorisch interessante punten toegelicht.

voor kaartmateriaal
van Friesland op de kaart:
scan de QR code

Mid Zomerweg Wandeling

- Vervoer aan- en afreis:
- Wandelend
 - Fietsend
 - Openbaar vervoer
 - Auto

- 01 Vijversburg
- 02 Toutsburg
- 03 Hanenburg
- 04 Tytsjerkster Feart
- 05 St Vituskerk
- 06 Boekma Stins
- 07 Hoeksterpaed
- 08 Galeslot
- 09 Hurdegarypster Vogelkooi
- 10 Hurdegarypster Opfeart
- 11 Dorpstuin Hurdegaryp
- 12 Oude kerk en Priesterhuis
- 13 Zomerweg
- 14 Sluis Tytsjerkster Feart
- 15 Waterbeheer
- 16 Tytsjerkster molen
- 17 Halte Tytsjerk

24 juni 2023

Routebeschrijving

Park Vijversburg vormt het startpunt van deze route. Vanaf de parkeerplaats, is de route als volgt:

- Komend vanaf parkeerplaats **Vijversburg**, sla linksaf (L),
- Swarteweisein, na 160 m, bij **Toutenburg** rechtsaf (R),
- Toutenburgleane, na 140 m, R
- Boskleane, na 100 m, in de bocht, ga rechts/rechtdoor
- volg het voetpad 180 m, achter het dorpshuis langs
- Bij het eind van het pad, L
- Noarderein, na 150 m, bij kruising **Hanenburg**, rechtdoor
- Buorren, na 640 m passeert u het beeld Skipperke yn e line, bij de **Tytsjerkster Feart**
- De Buorren volgend, passeert u na 250 de St Vituskerk,
- Vervolgens na 320 m houdt het voetpad op bij de kruising met Lytse Geast, steek de weg over en vervolg uw weg
- aan de linker berm van het Suderein: na 450m L
- Singel, waar u na 200 m over het terrein van de voormalige **Boekma stins** loopt, Singel volgen, over het bruggetje over de Gaele Sleat, L
- Singel uitlopen tot kruising Zomerweg, oversteken, R
- Vervolg uw weg in de linker berm van de Zomerweg, na 100 m ziet u de voormalige kruising van het **Hoeksterpaed**; 130 m hierna, bij bruggetje, L
- Hoeksterpaed, u loopt langs het **Gale slot**, na 300 m R
- Koaikamp, genoemd naar de **Hurdegarypster eendenkooi** die hier vroeger lag; Koaikamp uitlopen (270 m), Burgemeester Drijberweg oversteken, R
- Burgemeester Drijberweg 180 m volgen, dan L
- Jintewarren volgen, na 350 m kruist u de **Hurdegarypster Opfeart**,

- Jintewarren verder volgen tot **Dorpstuin** (200 m), waar u een kijkje kunt nemen (controleer website)
- Terug over de Jintewarren, na 80 m L
- Voetpad tussen volkstuinten en voetbalveld, na 135 pad volgen naar R; na 120 m L, dan na 60 m R, over de bruggetjes / eilandjes, waar ter plaatse t.p.v. het westelijk eilandje de **oude kerk** stond, na laatste bruggetje R, dan na 25 m L, pad volgen tot Jintewarren, L
- Jintewarren volgen en bij kruising Burgemeester Drijberweg oversteken, voetpad volgen en na 20 m L,
- Burgemeester Drijberweg parallelweg, na 110 m Gaelekamp oversteken en weg vervolgen over voetpad; dit buigt na 50 naar R,
- Zomerweg, voetpad eindigt na 170 m, weg oversteken en **Zomerweg** vervolgen in de linker berm, na 1 km bevindt zich aan de rechterzijde (Noord) het **sluisje van de Tytsjerkster Feart**, aan de linkerzijde (Zuid), in het veld, de boerderij waarachter de **Tytsjerkster Molen** stond, voor het **waterbeheer in de polder**. Weg vervolgen, na 270 m R
- Herberchfintsje, na 150 R, het bruggetje over, L
- De Jister volgen, na 100 m links, Jister volgen tot kruising (90 m), R
- Buorren volgen op voetpad aan rechterzijde, na 360 spoor bij voormalige **Halte Tytsjerk** oversteken, weg vervolgen
- Noarderein, 360 m volgen tot startpunt

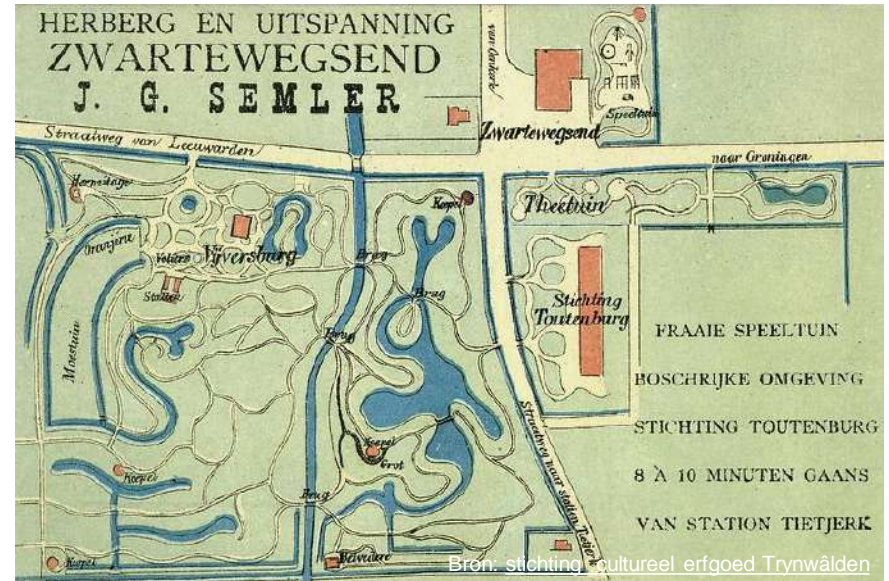

Vijversburg

Op het landgoed van slot Toutenburg wordt begin 18^e eeuw een tweede huis gebouwd, Vijversburg. Na diverse eigenaren gehad te hebben, wordt Vijversburg in 1799 gekocht door Age Binses Looxma. In 1828 trouwt dr. Nicolaas Ypeij met zijn dochter, Baudina Looxma. Na het overlijden van Age Looxma komt het echtpaar in 1843 op Vijversburg wonen. In 1844 laten zij het huis ingrijpend verbouwen. Tuinarchitect Lucas Pieters Roodbaard krijgt opdracht de tuin te herscheppen naar de mode van die tijd. Begaan met de werkloosheid en armoede van de bevolking, zet Nicolaas Ypeij diverse projecten op. Zo laat hij o.a. de Burgummer heide ontginnen, en de poelen rond Vijversburg droogleggen voor landwinning en de bouw van boerderijen.

Hun zoon Age Looxma Ypey was een kunstliefhebber en verzamelaar. Age was ongeneeslijk ziek en toen zijn moeder in 1890 stierf, trof hij testamentaire beschikkingen, waaraan o.a. de 'Stichting op Toutenburg' te danken is.

Op deze plattegrond (ca. 1910) is te zien dat het Nieuwe Diep dwars door het park liep. Deze vaart vormde de verbinding tussen de Ryptsjerker en Tytsjerkster vaart.

voor meer informatie
over Vijversburg:
scan de QR code

Toutenburg

George Schenk sticht omstreeks 1525 de buitenplaats Toutenburg tussen de dorpen Ryptsjerk en Tytsjerk. George Schenk van Toutenburg is een zoon van de Duitse edelman Johann Schenk von Toutenburg en zijn vrouw Ludomitia von Schleinitz. Hij is overste in het leger van Keizer Karel V en wordt in 1521 tot stadhouder van Friesland benoemd. Om gemakkelijk en snel te kunnen reizen tussen zijn landhuis en Leeuwarden - de zetel van zijn regering - laat hij tussen 1528 en 1531 een weg aanleggen, de 'Zwarte Weg'. Door de goede wegverbinding werd het een aantrekkelijke omgeving voor hoge ambtenaren om daar een buitenhuis stichtten.

De eeuwen daarna verwisselt Toutenburg diverse malen van eigenaar, totdat in 1850 dr. Nicolaas Ypeij de state in bouwvallige staat opkoopt om het daarna af te breken.

Na de sloop, wordt hier het gasthuis "Toutenburg" gebouwd naar ontwerp van de Leeuwarder architect H.H.Kramer

voor meer informatie over Toutenburg en het huidige gasthuis: scan de QR codes

Hanenburg

De Hanenburg stond bij Tytsjerk langs de Swarteweisein, die hier de Oude Zomerweg heette. De states Toutenburg en Hanenburg stonden aan de oostkant van deze weg.

De oudste vermelding van het huis dateert uit 1698. De eigenaar is dan prof. Philippus Mattheus (1621 - 1700). Hij is professor aan de universiteit van Franeker. Het land bij het huis wordt gepacht door Minne Taedes. Op 8 april 1721 is het huis in bezit van de heer Hanenburg. Hij heeft mogelijk het huis zijn naam gegeven.

Op 26 juli 1808 wordt de Hanenburg opnieuw verkocht. Mogelijk was het huis toen al erg vervallen.

Het is niet bekend wanneer het huis afgebroken is. In elk geval voor 1850, want in dat jaar wordt er alleen bouw- en weiland aangetroffen. In 1855 blijkt het grondgebied in bezit te zijn van de familie Looxma-Ypeij, die op Vijversburg woonde.

Op de kaart uit de atlas van Schotanus (1718) zijn beide states goed te zien, met daar tussenin een boerderij: het tegenwoordige Dorpshuis Yn 'e Mande

voor meer informatie
over de Hanenburg:
scan de QR code

Tytsjerkster Feart

Bron: [stichting cultureel erfgoed Trynwâlden](#)

In het veengebied was vervoer over water het meest efficiënt. Als het water een (voor de buurt) belangrijke transport functie had, bestond de waternaam vaak uit de aanduiding “Feart” in combinatie met een dorps- of buurtschapsnaam, in deze omgeving bijvoorbeeld de Ryptsjerkster – Burgumerfeaanster - en Tytsjerkster Feart.

Alle grondbezitters van een dorp moesten een bijdrage leveren aan het onderhoud van ‘hun’ vaart, persoonlijk, door helpen ‘slatten’ (uitdiepen), of door bij te dragen in de onderhoudskosten. Later is de organisatie overgenomen door de waterschappen.

Het vervoer over water gebeurde met schepen die waren afgestemd op de kenmerken van de vracht en van het vaarwater; voor hier waren dat o.a. schouwen, pramen en kleine skûtsjes. Als het kon maakte de schippers gebruik van zeil, maar als de wind tegen zat, dan werden de boten ook wel vanaf de kant geduwd of getrokken. Het beeldje ‘Skipperkske yn ‘e line’ (1982) van Anne Woudwijk herinnert aan daaraan.

Bron: [stichting cultureel erfgoed Trynwâlden](#)

Over de Tytsjerkster Feart lagen diverse ophaalbruggen, zoals hier in de Buorren. Toen het belang van het vervoer over water midden vorige eeuw afnam, zijn deze bruggen vervangen door vaste bruggen of dammen.

St Vitus kerk

Bij de oude kerk - die hier stond voor de huidige kerk - was het kerktorentje te klein om de klok te bevatten. Deze hing in een aparte klokkenstoel.

De huidige kerk werd tussen 1720 en 1726 gebouwd. Op een gevelsteen bij de ingang van de kerk wordt het jaar 1716 vermeld. In 1892 werd de kerk uitgebreid naar een ontwerp in de stijl van de neorenaissance van de hand van de Friese architect W.C. de Groot. Daarbij werd de kerk door toevoeging van een transept verbouwd tot kruiskerk. Op 20 juli 1892 werd namens de kerkvoogden de eerste steen voor de nieuwe vijfzijdige apsis gelegd. In 1905 werd de toren vervangen, eveneens naar een ontwerp van De Groot.

Het water naast de kerk was rond 1920-1930 in gebruik als zwembad

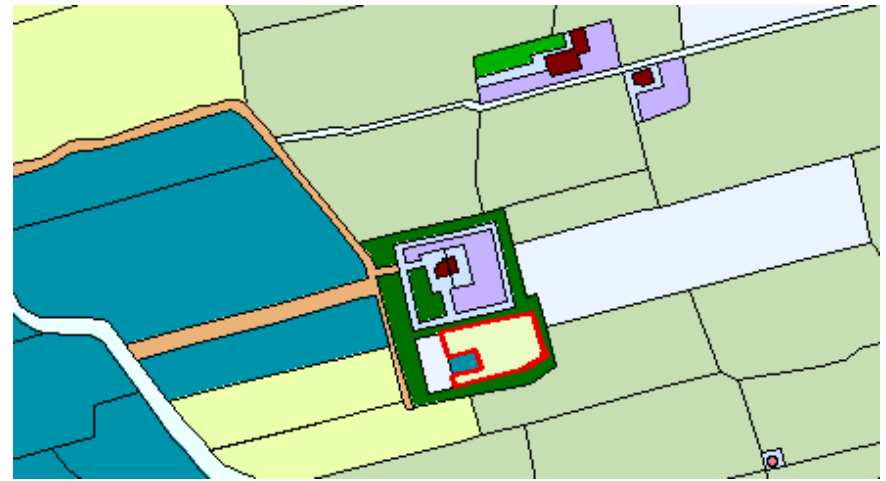

voor meer informatie
over de St Vituskerk
scan de QR code

Boekma stins

Schotanus gaf in 1718 Boekma binnen brede grachten aan. Waarschijnlijk woonde in 1511 hier Syds Buwckama. In 1700 was burgemeester Gerard Radijs eigenaar. Over deze stins is verder weinig bekend. Alleen de kavelranden zijn in het landschap bewaard gebleven

De grachten zijn goed zichtbaar op het minuutplan van 1832.

Hieronder een projectie van deze lijnen in de huidige toestand

Hoeksterpaed

Het buurtschap "De Hoek" bevond zich tussen het Hoeksterpaed en de Hurdegrypster Opfeart. Het lag aan de belangrijke verbinding tussen de steden Leeuwarden, via de "Swarte wech" en het dop Tytsjerk over "de Ryd wegh na Groeningen" met de stad Groningen. Daar was de "Buyerte van Hardegaryp."

Aan het begin van de 18e eeuw verplaatste de bedrijvigheid zich meer en meer noordelijk naar een hoger gelegen zandrug. Daar ontstond een betere wegverbinding, die in 1830 resulteerde in de Rijksweg van Leeuwarden naar Groningen.

Zoals te zien op de atlas Eekhof (1847) bestond De Hoek in de negentiende eeuw uit twee boerderijen en het Gaeleslot. Deze boerderijen staan er nog, alleen is de loop van het Hoeksterpaed gewijzigd

Bron: [stichting cultureel erfgoed Trynwâlden](#)

Over de Tytsjerkster / Burgumerfeanster Feart lagen meerdere ophaalbruggen – of flappen – o.a. waar de huidige Drijberweg de vaart kruist. Deze zijn in de loop der tijd allen vervangen door dammen of vaste bruggen. De flap bij deze boerderij was lange tijd de laatste ophaalbrug over de vaart.

Galeslot

In de 16de eeuw werd hier een herenhuis gesticht, dat vermoedelijk eigendom was van de ambtenarenfamilie Rataller. Galeslot zou een soortgelijke achtergrond hebben als het naburige Toutenburg in Swarteweisein onder Ryptsjerk. Op de kaart van Schotanus uit 1685 komen we de State tegen onder de naam Gaal Slot en vlak erbij wordt een Vogel Kooy (eendenkooi) aangegeven. De grachten om het huis zijn goed te herkennen. De huidige straatnamen Gaelekamp, Koaikamp en Einekoai verwijzen naar het terrein (kamp). Als in 1706 het terrein wordt verkocht aan de familie Reitsma, zijn de gebouwen uit de 16e eeuw reeds lang verdwenen. In de 18e eeuw verandert de state in een boerderij.

Deze boerderij, althans het woonhuis, is na 1750 opnieuw opgebouwd. In 1989 brandt deze boerderij af. De gemeente – de toenmalige eigenaar – schrijft een wedstrijd uit voor bebouwing en inrichting van het terrein, waarbij de voorkeur uitgaat naar vernieuwende architectuur, passend bij de historie en het monumentale karakter van het landgoed. De gracht rondom het Galeslot is tot op heden bewaard gebleven, waarbij het hoge, smalle volume van het woonhuis verwijst naar de verhoudingen van de oude stinse.

voor meer informatie over het [Galeslot](#): scan de QR code

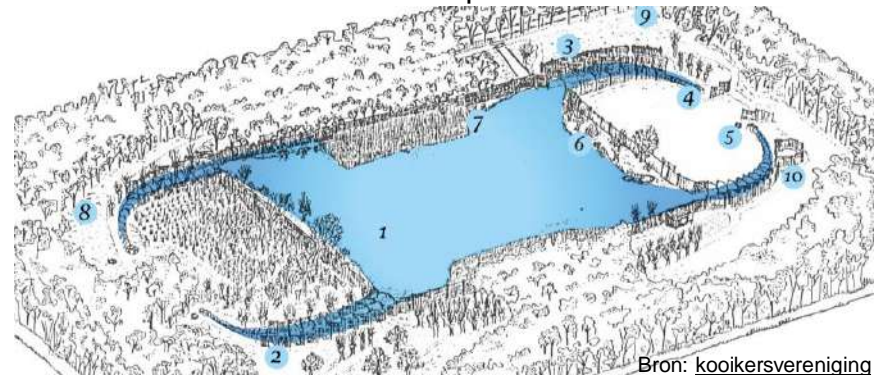
Hurdegarypster Koai

Fryslân telde ooit naar schatting tussen de 150 en 200 grote en kleine eendenkooien. De kooien liggen uiteraard in de trekbanen van de vogels. De meeste kooien kwamen voor in Tytsjerksteradiel, Dantumadeel en in het voormalige Doniawerstal. De geschiktste plekken zijn nabij natte graslanden, poelen en meren.

Bij de Lytse Geast en Hurdegaryp zijn hier nog restanten te vinden. De atlas van Schotanus (1718) toont bij De Hoek een vogelkooi, die bij de atlas van Eekhof (1847) wordt aangeduid als “vervallen vogelkooi”. De naam Koaikamp herinnert nog aan deze vogelkooi.

Binnen een kooibosje bevindt zich een rechthoekige waterplas, de kooiplas. Op de hoeken van de plas loopt een smal toelopend slootje, de vangpijp, het kooibos in. Deze vangpijpen zijn omringd door rietschermen. Aan het einde van de vangpijp bevindt zich het vanghokje. Tijdens de trektijd worden de wilde eenden, smienten of talingen door de tamme eenden van de kooi, de staleenden, van de voedselgronden in de omgeving naar de eendenkooi meegenomen om daar te kunnen uitrusten. De kooiker strooit overdag voer in de vangpijpen. De staleenden zwemmen daarom de pijpen in meestal gevolgd door hun nieuwsgierig geworden wilde soortgenoten. Als de kooiker dan plotseling aan het begin van de vangpijp te voorschijn komt, vliegen de wilde eenden geschrokken naar het einde van de vangpijp. Daar belanden ze in het vanghokje waar de kooiker ze met de hand kan pakken.

Bron: [kooikersvereniging](#)

voor meer informatie over eendenkooien in Tytsjerksteradiel: scan de QR code

Hurdegarypster Opfeart

Tot begin twintigste eeuw vormden de waterwegen de beste verbindingen tussen dorpen en steden. Tussen grotere kernen waren er grotere vaarwegen, waar vanuit aftakkingen het achterland in liepen. Deze vaarten werden genoemd naar het dorp of het gebied dat gebruik maakte van deze vaart. Kleinere aftakkingen noemde men opvaarten, meestal eindigend in de kern van het dorp bij een opslag of kade, die vaak haven werd genoemd.

Hurdegaryp had een opvaart vanaf de Burgumerfeanster Feart tot in de dorpskern. Tot in de jaren vijftig is deze vaart in gebruik geweest, o.a. voor transport van melkbussen, kolen en turf, maar ook voor het transport van grotere lading, zoals het materiaal voor de kermis.

Bij de uitbreiding van het sportcomplex De Warren is de vaart omgeleid, waarbij een deel van de oude loop is gedempt voor het realiseren van een steunpunt voor het groenonderhoud. De gebouwen van het steunpunt zijn enkele jaren geleden weer verwijderd.

Een beeld van de Rijksstraatweg gezien naar het westen, met de brug over de Hurdegarypster Opfeart. Hier eindigde de opvaart in "de Kolk". Voor de brug (op de foto links) ter plaatse van de huidige Plesmanstraat, was er een loskade voor de schepen.

Dorpstuin Hurdegaryp

Deze tuin is een gemeenschappelijke tuin waar groenten en fruit worden gekweekt. De tuin is in ontwikkeling en er wordt gewerkt aan verschillende thema's. Biodiversiteit creëren is een belangrijke basis voor de tuin. Er komen kinderen en jongvolwassenen op de tuin, die spelenderwijs kunnen zien hoe gewassen groeien en wat je ermee kunt doen. Daarnaast worden er het hele jaar door activiteiten georganiseerd zoals: workshops, open dagen, natuurwerkdag in november, educatie activiteiten voor scholen, en verkoop van groenten, fruit en bloemen.

Biologisch tuinieren is een belangrijk uitgangspunt dat op de tuin wordt gehanteerd. Er wordt geen kunstmest gebruikt, maar alleen organische meststoffen, en op eigen tuin gemaakte bokashi. Chemische bestrijdingsmiddelen worden niet gebruikt. Door de grond van voldoende voeding te voorzien, worden gezonde gewassen gekweekt.

Voor de educatieve activiteiten beschikt de tuin over onderzoeksmateriaal voor de bodemdiversiteit, vlinders en insecten, waterdiversiteit, eetbare bloemen en planten, vergeten groenten, oude fruitrassen en zo meer.

voor meer informatie
over de Dorpstuin:
scan de QR code

Oud Kerkhof en Priesterhuis

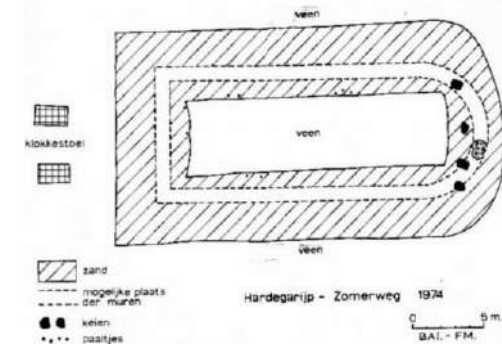

Hurdegaryp is in de 13de eeuw of eerder ontstaan. Volgens de Encyclopedie van Fryslân betekent de naam het harde gedeelte van de streek op de smalle landstrook. Het Friese woord voor hard is *hurd*, voor streek is *gea*, en het Latijnse woord voor een smalle landstrook is *ripa*.

Het dorp heeft niet altijd gelegen waar het nu ligt. Vanaf de 11^e eeuw begint men in Fryslân de veengebieden te ontginnen, zo ook de Warren vanaf de Burgumer Ee. Hierdoor klinkt de grond in, en komt het land onder water te staan bij hoge waterstanden. Om droge voeten te houden verhuisde men naar de hogere gebieden. Eerst naar een verhoging in de zuidoostelijk Warren en later, in de 14de eeuw naar de Zomerweg.

De dorpskerk stond ongeveer op de plek van het westelijk eilandje in de in 1974 aangelegde kanovijver.

In het oudst bekende stuk over Hurdegaryp wordt heer Benna in 1401 genoemd als dorpspastoor. Hij woont in het priesterhuis ten noorden van de kerk, ongeveer bij de zuidoosthoek van het hoofdveld van VV Hardegaryp. Het kerkje werd rond de 12e of 13e eeuw gebouwd. Bij opgravingen in 1974 heeft de archeoloog G. Elzinga, vastgesteld dat er hoogstwaarschijnlijk een kerk zonder toren stond (zie situatieschets). Deze kerk was van de Cisterciënzerorde, en viel onder gezag van het klooster Claerkamp dat vlakbij Rinsumageest was gevestigd. De kerk zal waarschijnlijk in de Romaanse stijl gebouwd zijn.

De kerk wordt in 1580 en 1676 gerestaureerd, maar door verzakkingen raakt de kerk in verval en wordt gesloopt. Vier veldkeien op het linker eilandje markeren de plaats waar de kerk ongeveer heeft gestaan. De naam Preesterlânswai herinnert nog aan de landerijen van de kerk uit die tijd.

voor meer informatie
over de oude kerk
scan de QR code

Zomerweg

Een mooie landweg tussen Tietjerk en Hardegarijp. Dit is een deel van den wandelweg van den A.N.W.B en zal bij menig toerist wel bekend zijn.

Fen Fryske Groun. 14-10-1927

Tot in de 18de eeuw gebruikte men de naam Zomerweg voor (onverharde) wegen die alleen in het droge jaargetij bruikbaar waren voor het rijverkeer. Winterwegen lagen voldoende hoog boven het winterwater, en dat was bij de Zomerweg niet het geval. Niettemin vormde deze Zomerweg tot 1830 de hoofdverkeersweg tussen Leeuwarden en Groningen.

Zoals te zien op de onderstaande Ansichtkaart van ca 1960 was de Zomerweg tot midden 20^e eeuw nog onbestraat. De kaart toont de boerderij in de bocht van de Zomerweg vlakbij Hurdegarijp. Vlak voor deze boerderij was een brug over de Gaelesloot, die hier aansloot op de Tytsjerkster Feart.

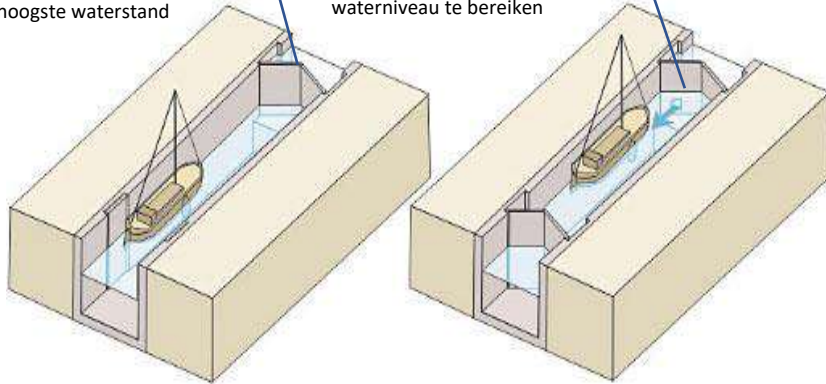

Bron: [stichting cultureel erfgoed Trynwâlden](#)

Sluis Tytsjerkster Feart

Deuren sluit in een V-vorm, met de punt in de richting van de hoogste waterstand

Door schuifluikjes in de deuren wordt water in- of uitgelaten, om het gewenste waterniveau te bereiken

Schutsluizen maken vervoer over water mogelijk tussen gebieden met verschillende waterniveaus. Het verschil wordt verval genoemd en kan enkele centimeters tot meters bedragen. Een schip vaart door de geopende deuren de sluis kom binnen, waarna de sluisdeuren worden gesloten. Daarna wordt er water in of uit de sluis gelaten tot het waterniveau is bereikt van het andere water. Als dat niveau is bereikt, worden de volgende deuren geopend. De afmetingen van schutsluizen bepalen de maximale maat van de schepen op deze vaarwegen. Rondom 1925 wordt hier in de Tytsjerkster Feart een dergelijke schutsluis aangelegd. Lang heeft de sluis geen dienst gedaan. In 1958 wordt de sluis gesloten. In die tijd heeft het vervoer over land het vervoer over water overgenomen, en is er dus geen economische reden meer de Tytsjerkster Feart bevaarbaar te houden.

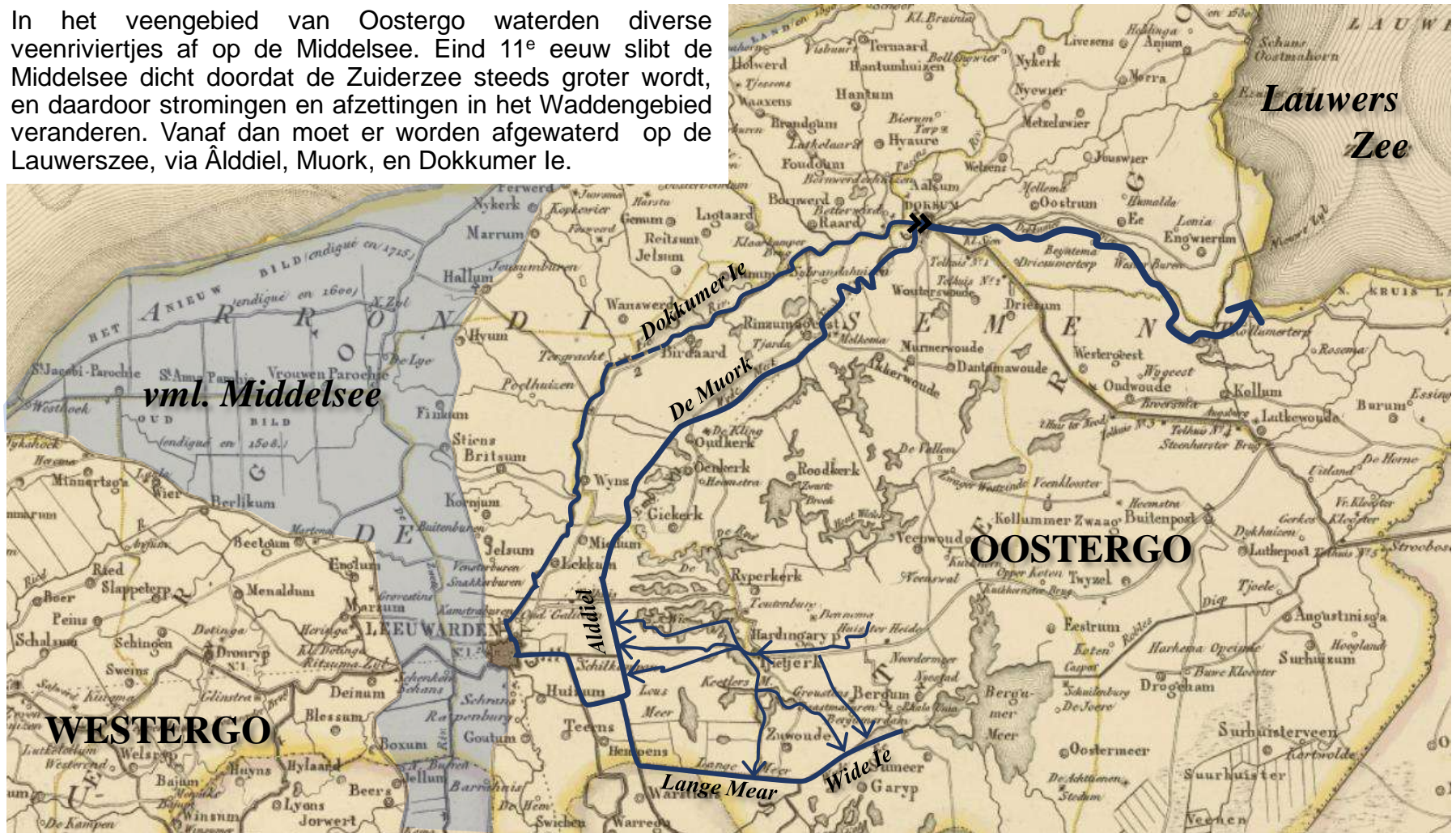
Het BESTUUR van het waterschap „TIETJERK” roept sollicitanten op:
A. voor de betrekking van
MACHINIST-SLUISWACHTER,
standplaats Oud-deel, op eene jaarwedde van f 800, benevens vrije woning en omgeving;
B. voor de betrekking van
SLUISWACHTER
bij de sluis aan den Zomerweg; met opgave van verlangd salaris per jaar.
De betreffende instructies liggen ter inzage in café BERGHUIS te Tietjerk.
Brieven franco in te zenden aan den heer J. K. INIA, Bothastraat 6, Leeuwarden, vóór of op 10 Sept. 1924.
Geen persoonlijk bezoek!
Het bestuur,
J. NOORDENBOS, voorz.
J. K. INIA, secr.

Waterschap „Kleine Geest”
Het voorl. bestuur van bovengenoemd waterschap brengt ter openbare kennis, dat de westelijke sluis op het Ouddeel en de oostelijke sluis aan de Zomerweg, beide onder Tietjerk, zullen worden gedempt.
Eventuele bezwaren kunnen worden ingebracht binnen een termijn van veertien dagen bij de secretaris van het waterschap, Burg. Drijberweg 31 te Hardegarijp.
Hardegarijp, 15 juli 1958.
De voorzitter,
K. G. van der Veen

Waterbeheer

In het veengebied van Oostergo waterden diverse veenriviertjes af op de Middelsee. Eind 11^e eeuw slibt de Middelsee dicht doordat de Zuiderzee steeds groter wordt, en daardoor stromingen en afzettingen in het Waddengebied veranderen. Vanaf dan moet er worden afgewaterd op de Lauwerszee, via Âlddiel, Muork, en Dokkumer Ie.

Tytsjerkster Molen

In de 14de eeuw sloten de waterbeheerders van de grietenijen van het Oostergo een samenwerkingsverband, de Leppa. Het dijkgraafschap van de Leppa rouleerde onder de grietmannen van de betrokken grietenijen, waaronder Tytsjerksteradiel.

Door afwatering klonken de veengebieden in, en moesten er (meer) dijken worden gebouwd om het water buiten te houden. Voor de waterafvoer werden er in deze dijken keerkleppen of “zijlen” gebouwd. Vele plaatsnamen met de uitgang “-zijl” herinneren hier nog aan. Aanvankelijk loosde men het water bij laagwater, maar later werden steeds meer windmolens en windmolentjes ingezet om de waterstand te beheersen. Op de atlas van Eekhof zijn tal van deze molens en molentjes te zien.

De Leppa moest rekening houden met tegengestelde belangen. Schippers wilden vlot doorvaren en een hoge waterstand om zo snel en zo veel mogelijk vracht te vervoeren. Boeren wilden juist zo laag mogelijke waterstand. 's Zomers liet men vaak te veel water afstromen. Hoogleraar Nicolaas Ypeij (1714-1785) bepleitte eerder te stoppen met afstromen tot 12 cm boven het laagste zomerpeil, het latere Fries Zomer Peil (FZP). 's Winters was er te veel water om een vast peil te houden, o.a. door de grote watermassa's in zuidwest Fryslân die met zuidwestenwind naar hier werden opgestuwd. Half Fryslân was dan één grote watervlakte. De boeren waren daaraan gewend. Velen meenden dat dit goede bemesting voor het land was. Met de komst van het Woudagemaal in 1920 werd de waterhuishouding beter beheersbaar en kwamen overstromingen minder vaak voor.

Overstroming van het land rondom Zomerweg 22 in de winter 1909-1910. Omdat gemechaniseerde pompgemalen de functie overnamen van molens, zijn deze uit het beeld verdwenen, zo ook de molen die achter deze boerderij stond.

Halte Tytsjerk

In 1846 concludeert de provincie dat aanleg van een spoorweg van Harlingen naar Noord Duitsland van groot belang is voor de regionale economie. Na het nodige vooronderzoek wordt in 1858 door Binnenlandse Zaken een concessie verleend voor de aanleg van een spoorlijn van Harlingen via Leeuwarden en Groningen naar Noord-Duitsland. Twee jaar later wordt het tracé vastgesteld en in 1866 openen de Staatsspoorwegen de spoorlijn die een aanmerkelijke verbetering betekent voor het vervoer van goederen en personen. Destijds werd er een onderscheid gemaakt naar stations en haltes. Tytsjerk kreeg een halte en baanwachterswoning volgens een standaardontwerp. De halte is in 1950 opgeheven wegens gebrek aan passagiers.

OPENING van de lijn Leeuwarden-Groningen.
 DE LIJN LEEUWARDEN-GRONINGEN WORDT '1. JUNIJ VOOR HET PUBLIEK OPENGESTELD.
 De dienstregeling der Treinen zal wezen als volgt:

VAN HARLINGEN NAAR GRONINGEN.							VAN GRONINGEN NAAR HARLINGEN.							
STATIONS	I	II	III	IV	V	VI	STATIONS	I	II	III	IV	V	VI	VI
	Harlingen	Leeuwarden	Harlingen	Leeuwarden	Harlingen	Leeuwarden		Groningen	Harlingen	Leeuwarden	Harlingen	Leeuwarden	Harlingen	Groningen
Mottingen ...	maak	6.35	—	6.50	7.05	7.20	Groningen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Francher ...	maak	6.36	1.14	6.49	7.00	7.15	Zakkeboer ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Bruisje ...	maak	6.37	1.15	6.50	7.01	7.16	Wierden ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Delema ...	maak	6.38	1.16	6.51	7.02	7.17	Wierden ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Leeuwarden ...	maak	6.47	1.25	6.54	7.01	7.16	Veenendam ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Harlingen ...	maak	6.50	1.28	6.57	7.04	7.19	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Veenendam ...	maak	7.00	—	7.15	7.30	7.45	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Harlingen ...	maak	7.10	—	7.25	7.40	7.55	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Wierden ...	maak	7.20	—	7.35	7.50	8.05	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Wierden ...	maak	7.30	—	7.45	8.00	8.15	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Wierden ...	maak	7.40	—	7.55	8.10	8.25	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Wierden ...	maak	7.50	—	8.05	8.20	8.35	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Wierden ...	maak	8.00	—	8.15	8.30	8.45	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Wierden ...	maak	8.10	—	8.25	8.40	8.55	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Wierden ...	maak	8.20	—	8.35	8.50	9.05	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Wierden ...	maak	8.30	—	8.45	9.00	9.15	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Wierden ...	maak	8.40	—	8.55	9.10	9.25	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Wierden ...	maak	8.50	—	9.05	9.20	9.35	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55
Wierden ...	maak	9.00	—	9.15	9.30	9.45	Harlingen ...	maak	1.20	9.15	—	9.30	9.45	9.55

OPMERKING. De niet over 1 aangekondigde Treinen lopen ALLEEN DEN DONNERDAG en VRIJDAG.

DE DIRECTIE

voor meer informatie over de aanleg van dit spoor: scan de QR code

Informatie

Sponsors

De Midzomerwegwandeling 2023 is mede mogelijk gemaakt door:

NATUUR EN CULTUURPARK
VUVERSBURG

Rotary Club Bergum

De Rotary Club Bergum, opgericht in 1978, telt rond de 20 leden. Samen vormen wij een netwerk van mensen uit verschillende disciplines, die hun (vak)kennis in dienst stellen van de gemeenschap. Wij doen dat met acties, projecten en evenementen. Elke donderdagavond van de even weken treffen wij elkaar in Hotel van der Valk te Hurdegaryp, om na de maaltijd met elkaar een activiteit te ondernemen, zoals een bespreking van een actueel maatschappelijke thema - eventueel na een inleiding door een gastspreker - of een bedrijfsbezoek. Ons jaarprogramma dat loopt van september tot juli. In Nederland zijn er 500 Rotaryclubs met ca 16.000 leden. In 220 landen zijn er 35.000 clubs en maar 1,2 miljoen leden.

Bent u geïnteresseerd in dit wereldwijde netwerk van betrokken mensen, om samen met ons iets voor de lokale gemeenschap te doen? Wij zijn constant op zoek naar nieuwe leden, dus wilt u wel eens wat meer over Rotary weten, of wilt u ons beter leren kennen? Kom gerust langs op onze bijeenkomsten: U bent altijd welkom. Graag vooraf aanmelden via info@rotaryclubbergum.nl

voor meer informatie over
Rotaryclub Bergum:
scan de QR code

Door verwijzing naar de bronbestanden menen wij recht te doen aan de oorspronkelijke auteur. Mocht u als rechthebbenden de verwijzingen onvoldoende achten, dan verzoeken wij u contact met ons op te nemen.

MIDZOMERWEGWANDELING

Rotary
Club Bergum

logo en visuals door:

Studio

Visual Impact

Wilma van der Berg

